

УДК: 658:14

*Кінева Т.С.,
к.е.н., доцент кафедри статистики та економічного аналізу
Національного університету біоресурсів і природокористування
України*

ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ДІЄВИЙ ФАКТОР ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню сутності та значення інформаційної політики діяльності сільськогосподарських підприємств для цілей управління відтворюючими процесами. А також обґрунтована необхідність розробки теоретично-методичних основ для її практичної реалізації.

Ключові слова: біологічний капітал, відтворення, інформаційна політика, управління.

*Кінева Т.С.,
к.э.н., доцент кафедры статистики и экономического анализа
Национального университета биоресурсов и природопользования
Украины*

ИНФОРМАЦИОННАЯ ПОЛИТИКА КАК ДЕЙСТВЕННЫЙ ФАКТОР ЭФФЕКТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ

Аннотация. Статья посвящена исследованию сущности и значения информационной политики деятельности сельскохозяйственных предприятий для целей управления. А также обоснована необходимость разработки теоретико-методических основ её практической реализации.

Ключевые слова: биологический капитал, воспроизводство, информационная политика, управление.

*Kineva T.S.,
PhD, Associate Professor of Statistics and Economic Analysis
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*

INFORMATION POLICY AS AN ACTIVE FACTOR IN EFFECTIVE MANAGEMENT

Annotation. The effectiveness of management of the agricultural enterprises in modern conditions constrained by a lack of clear single coherent information management system that fully affects both the quality of decision-making and the final result of the economic subjects. That is why there is a need to develop and implement such an information system which would be oriented towards the prompt resolution of economic problems faced by agricultural enterprises in modern conditions, by raising product competitiveness, profitability optimization, improving their socio-economic development.

The adoption of rational management decisions in the present conditions of rapid development of information society, without concisely formed database that would cover all aspects of the implementation of business operations is impossible. Important is the development of theoretical positions and practical directions of information policy at the enterprise level, in order to eliminate uncertainty and comprehensive disclosure of business transactions, to further rational decision-making and information needs of users. Information policy is a set of measures implementing tasks at different stages of reproduction control based on complete information support artists of enterprise business operations.

The article investigates the nature of the information policy of the agricultural enterprise. Revealed its importance for management purposes. The necessity of the development of theoretical and methodological foundations of its practical implementation. The features of the concept of information management systems. The necessity of differentiating the information needs of managers. Marked structural components of information policy. Argued the nature and significance of its structural components.

Keywords: information system, providing, agricultural enterprise. biological capital, reproduction, informative politics, management.

Постановка проблеми. Сучасні євроінтеграційні процеси в Україні вимагають докорінного перегляду насамперед умов господарювання та інструментарію управління, з їх переорієнтацією на раціональне використання наявного біоресурсного потенціалу країни. За таких умов, все більшого значення набувають питання інформатизації людського існування, коли володіння своєчасною, актуальною та достовірною інформацією є гарантією прогресу. Ефективність реалізації задач системи управління як окремого підприємства, так і галузі чи країни в цілому, можлива за умови повного інформаційного забезпечення здійснення господарських операцій. Це, в свою чергу, вимагає перегляду та вдосконалення теоретико-методологічних аспектів концепції управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням формування системи управління та її інформативності присвячено праці багатьох вчених-економістів, зокрема: І.О. Бланка, Ф.Ф. Бутинця, Б.Й. Валуєва, О.Д. Гудзинського, В.М. Жука, Т.Г. Камінської, Г.Г. Кірейцева, В.К. Савчука, Т.М. Сльозко, Л.К. Сука, Л.С. Шатковської та інших науковців. Однак, незважаючи на значні здобутки дослідників, досі залишається невирішеним питання щодо розробки та обґрунтування значення інформаційної політики на ефективність як реалізації господарських процесів, так і системи управління в цілому.

Метою статті є визначення інституційної сутності інформаційної політики сільськогосподарських підприємств та їх значення для побудови ефективної системи управління. Виходячи з поставленої мети, першочерговими постають вирішення наступних завдань:

- дослідження сутності інформаційної політики сільськогосподарських підприємств;

- обґрунтування принципів побудови та розкриття сутності складових інформаційної політики сільськогосподарського підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Прийняття раціональних управлінських рішень в умовах сучасної стрімкої інформатизації розвитку суспільства, без лаконічно сформованої інформаційної бази, яка б охоплювала всі сфери реалізації господарських операцій є неможливим. Квінтесенцією є формування дієвої системи менеджменту, яка передбачає чітке виконання управлінських функцій відповідно до потреб господарювання, забезпечуючи не лише його ефективність, а й досягнення синергічного ефекту.

На сьогодні, необхідність у повноцінному задоволенні інформаційних потреб та напрями їх практичної реалізації на загальнодержавному рівні закріплено Законами України «Про інформацію», «Про національну програму інформатизації», Постановою КМУ «Про Концепцію державної інформаційної політики». Визначені нормативно-правові акти безпосередньо визначають теоретико-методичні засади інформаційної політики на макро- рівні, яка задовольняючи потреби різних користувачів інформації, спрямована реалізовувати виконання державних стратегічних завдань соціально-економічної, екологічної та інших сфер управління.

Досліджуючи ступінь розробленості та практичну реалізацію інформаційної політики на рівні сільськогосподарських підприємств, варто констатувати її нівелювання, що прямим чином впливає як на організацію господарської діяльності, так і на ефективність прийняття управлінських рішень. Напрями інформаційної політики для суб'єктів господарювання на законодавчому рівні окремо не закріплено, вони є складовими загальнодержавної концепції. Такий стан спричиняє різновекторність інформаційного забезпечення діяльності підприємств, неврахування всіх чинників впливу на виконання господарських операцій та, як наслідок, прийняття неефективних управлінських рішень. Для обґрунтування значення інформаційної політики для успішності практичної реалізації цілей управління та діяльності господарюючого суб'єкта в цілому, розглянемо детально інституційну сутність даної категорії.

Як першоосновна інституція, «інформація» (від лат. *informatio* - роз'яснення, викладення фактів, ознайомлення), означає відомості (або їх сукупність) про предмети, явища та процеси світу, який нас оточує [1]. Залежно від галузі, предмету та об'єкту дослідження, під інформацією розуміють: позначення змісту, отриманого із зовнішнього світу; заперечення ентропії; передачу різноманітності; ймовірність вибору; повідомлення, відображення взаємостосунків між явищами; категорію, що відображає певну властивість речей; відображення у свідомості людей причинно-наслідкових зв'язків у навколишньому реальному світі [2].

В свою чергу, «політика» об'єднує в собі управлінські характеристики і спрямована насамперед на прийняття рішень. Політика являє собою програму цілеспрямованих заходів, орієнтованих на успішне досягнення цілей в межах певного середовища при заздалегідь визначеному рівні ресурсного забезпечення.

Дослідження сучасних напрямів реалізації інформаційної політики на рівні господарюючих суб'єктів, дає підстави для висновку, щодо її обмеженості. Так, переважна більшість підприємств, які виокремлюють у своїй структурі менеджменту інформаційну політику визначають її як інструмент оцінки даних про суб'єкт господарювання, орієнтований на розширення кола своєї діяльності. Такий підхід є обмеженим і не враховує дієвий потенціал інформації як механізму управління. Вважаємо, що інформаційна політика на мікро- рівні є комплексом заходів щодо збирання, накопичення, обробки, володіння та користування інформацією про господарські процеси суб'єкта за рівнями управління, орієнтований на максимізацію отримуваних вигід діяльності (екологічних, соціальних та економічних).

Основними принципами ефективної реалізації інформаційної політики в сільськогосподарських підприємствах є [3]:

- врахування специфікації діяльності суб'єкта господарювання - галузевої структури виробництва, наявності ресурсів, пріоритетні напрями розвитку економіки, соціально-економічні особливості регіону тощо;

- співставність цілям та напрямам реалізації стратегічного плану управління, тобто вона не повинна будуватися і впроваджуватися врозріз із завданнями оперативного та тактичного характеру, що орієнтовані на поточне організаційне й фінансово-ресурсне забезпечення підприємства;

- динамічна координація експертами, які здатні застосовувати свої знання й технології у спільній роботі зі співробітниками інформаційних підрозділів для ефективного функціонування системи управління;

- співставлення задач та інструментарію з факторами впливу внутрішнього та зовнішнього середовищ.

Інформаційна політика діяльності сільськогосподарського підприємства розкриває свою суть у контексті елементів інформаційно-аналітичної системи управління, що обумовлює їх взаємоузгодженість та гарантує успішне виконання цілей. Поділяючи думку, В.К. Савчука [4], який переконливо доводить виконання функціями менеджменту таких завдань, як: координація, регулювання, стабілізація, активізація та стимулювання процесу управління, варто підкреслити, що саме від належної організації та постійного керівництва процесом управління відтворенням біологічного потенціалу підприємства залежить ефективність всієї інформаційно-облікової системи (рис. 1).

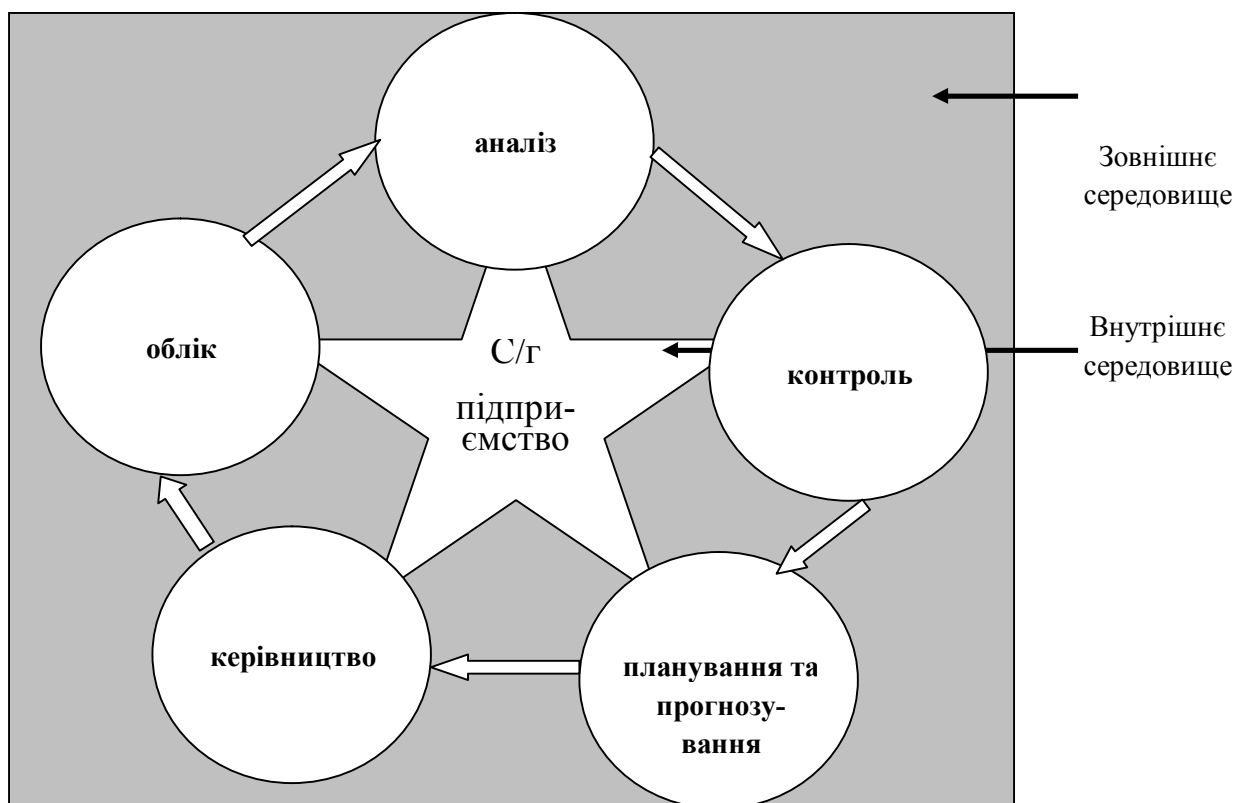

Рис. 1. Модель інформаційно-облікового забезпечення управління діяльністю сільськогосподарського підприємства

Складовими інформаційної політики сільськогосподарського підприємства є (рис. 2):

- інституційна складова, яка являє собою систему нормативно-законодавчого регулювання діяльності сільськогосподарського підприємства, визначає умови господарювання та дозволяє ідентифікувати суб'єктів за різними ознаками для ефективного виконання завдань менеджменту як на макро-, так і на макрорівнях;
- планово-організаційна, від ефективності організації якої, залежить оперативність прийняття управлінських рішень та раціональність використання ресурсів сільськогосподарських підприємств, оскільки на неї покладено завдання безпосередньої ув'язки напрямів діяльності та ходу виконання господарських процесів;
- економічна – являє собою системно-функціональною формою взаємодії агентів внутрішнього та зовнішнього середовища, що спрямована на динамічне підвищення конкурентних переваг господарюючого суб'єкта;
- облікова – комплекс організаційних заходів щодо формування інформаційних потоків про господарську діяльність підприємства, з метою складання та подання звітності (фінансової, податкової та статистичної);
- контрольно-аналітична – це комплекс даних необхідний для регулювання, планування, координації та прийняття управлінських рішень;

- соціальна – як механізм не лише виконання правил роботи з персоналом та забезпечення господарства висококваліфікованими спеціалістами, а й організація раціонального використання людського потенціалу;

- екологічна – в рамках якої вирішуються питання організації процесів формування та використання біологічного капіталу підприємства з найменшою шкодою для біоти;

- інвестиційно-інноваційна - комплекс заходів з планування, координації, стимулювання та регулювання виробничих процесів відтворення біологічного капіталу сільськогосподарського підприємства, а також забезпечують практичну реалізацію функції самовідновлення активів [3].

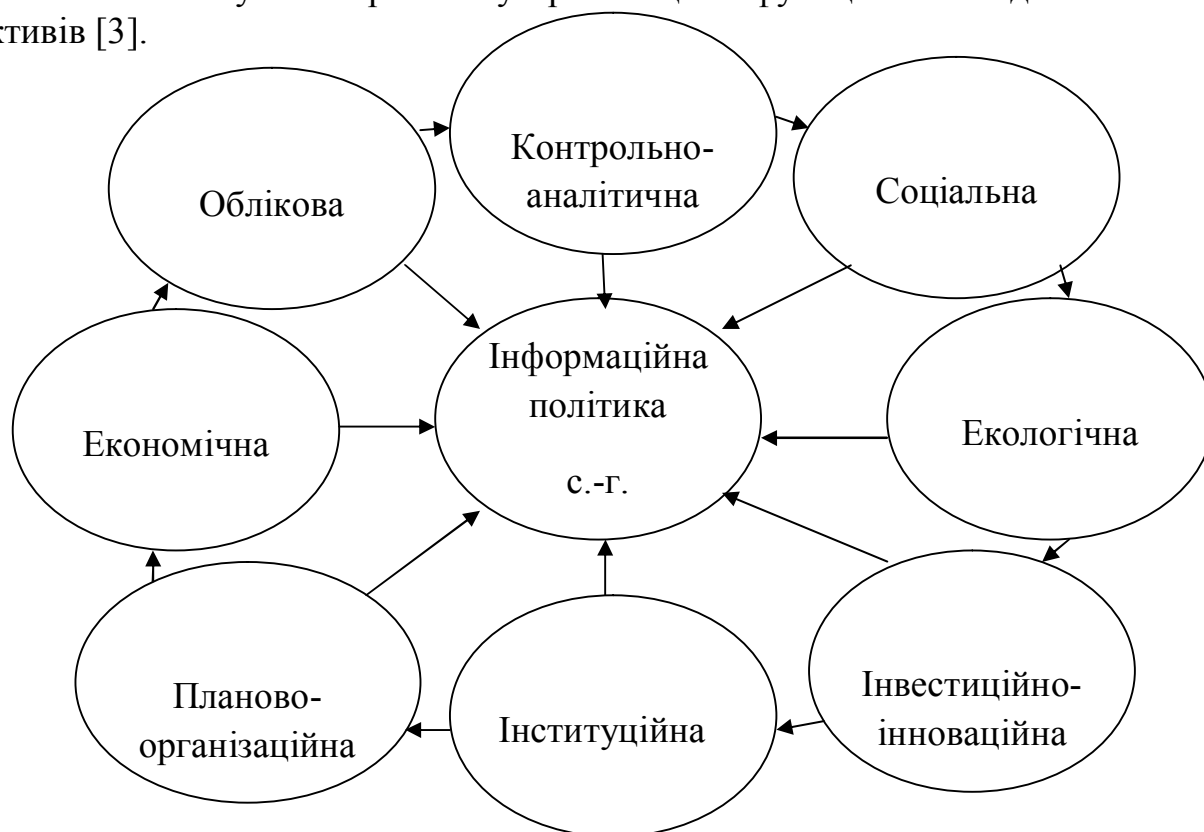

Рис. 2. Складові інформаційної політики сільськогосподарського підприємства [3]

Вивчаючи інформаційну політику сільськогосподарських підприємств, можемо констатувати, що її ключовою ланкою є облікова політика, яка являє собою комплекс організаційних заходів щодо формування інформаційних потоків про господарську діяльність підприємства, з метою складання та подання звітності (фінансової, податкової та статистичної). В першу чергу це зумовлено законодавчим регулюванням облікової діяльності. Згідно Закону України «Про

бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», під обліковою політику прийнято розуміти сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [5]. Але, на нашу думку, облікова політика, за своєю суттю, не є виключно набором способів та прийомів відображення інформації у звітності. Погоджуючись з Ф. Ф. Бутинцем [6], вважаємо, що облікова політика є методом управління діяльністю підприємства, яка передбачає багатоваріантність вибору методик відображення господарських процесів, з метою всебічного розкриття особливостей господарювання та формування інформаційної бази для всіх рівнів менеджменту.

Спираючись на вивчення ступеню інформаційного забезпечення управління діяльністю сільськогосподарських підприємств, можемо констатувати, що окрім облікової політики, решта складових характеризуються сукупністю виконання окремих операцій, спрямованих на задоволення нагальних потреб. За таких умов, є неможливим належне інформаційне забезпечення системи управління і, як наслідок, маємо неефективне використання галузевих біологічних ресурсів і низький рівень їх самовідтворення. Саме системна інформаційна політика забезпечує взаємозв'язок та узгодженість задач всіх рівнів управління відтворюючими процесами з одночасним їх розвитком і вдосконаленням. Адже, за своєю суттю, інформаційна політика сільськогосподарського підприємства є процесом створення умов для раціонального відтворення біологічного капіталу на основі ефективного управління інформаційними потоками всіх рівнів, з метою досягнення стратегічних задач.

Висновки. Отже, на підставі проведеного аналізу рівня інформаційного забезпечення управління діяльністю сільськогосподарських підприємств та міри розробленості методичних засад практичної реалізації інформаційної політики в сучасних умовах господарювання, можемо констатувати недосконалість та нагальну необхідність впровадження заходів удосконалення. Адже, інформаційна політика націлена на усунення дисбалансу поінформованості між різними користувачами даних, яка прямим чином впливає на ефективність прийняття управлінських рішень, координацію відтворюючих процесів, а також інвестиційну привабливість підприємства.

Сформована інформаційна система управління діяльністю сільськогосподарських підприємств згідно галузевих принципів менеджменту, здатна не лише забезпечити користувачів необхідною інформацією для прийняття адекватних до поточних господарських потреб управлінських рішень, а й забезпечує ефективне відтворення біологічного потенціалу як господарюючого суб'єкта, так і галузі в цілому

Використані джерела інформації:

1. Сучасний тлумачний словник української мови: 65000 слів / За заг. ред. проф. В.В. Дубігінського. – Х.: ВД «ШКОЛА». – 2006.–1008с.
2. Черняк Ю. И. Информация и управление / Юрий Ильич Черняк. - М.: Наука, 1974. - 184 с.
3. Кінева Т. С. Інформаційна політика управління відтворенням біологічного капіталу сільськогосподарських підприємств / Економіка. Фінанси. Право. – 2013. – № 4. – С. 9–13.
4. Савчук В.К. Економічний аналіз діяльності підприємств і організацій АПК : автореф. дис. на здоб. наук. ступеня д-ра. екон. наук : спец. 08.00.05 / Український державний аграрний університет. – Київ, 1994. – 51с.
5. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07. 1999р. №996-14 (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України. - [Електронний ресурс]. – Режи доступу: zakon.rada.gov.ua.
6. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: Підруч. для студ. спец. "Облік і аудит" вищ.навч. закл. / За ред. Ф. Ф. Бутинця. — 3-є вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП "Рута", 2002. – 592 с.
7. Кінева Т.С. Інформаційно-облікова система управління діяльністю сільськогосподарських підприємств // Вісник НУВГП. Економіка: Зб. наук.праць. - Випуск 3 (67)., Рівне, 2014.

References:

1. Suchasnyj tlumachnyj slovnyk ukrains'koi movy: 65000 sliv / Za zah. red. prof. V.V. Dubihyn's'koho. – Kh.: VD «ShKOLA». – 2006.–1008s..
2. Cherniak Yu. Y. Ynformatsiya y upravlenye / Yuryj Yl'ysh Cherniak. - M.: Nauka, 1974. - 184 s.
3. Kinieva T. S. Informatsijna polityka upravlinnia vidtvorenniam biolohichnoho kapitalu sil's'kohospodars'kykh pidpryiemstv / Ekonomika. Finansy. Pravo. – 2013. – № 4. – S. 9–13.
4. Savchuk V.K. Ekonomichnyj analiz diial'nosti pidpryiemstv i orhanizatsij APK : avtoref. dys. na zdob. nauk. stupenia d-ra. ekon. nauk : spets. 08.00.05 / Ukrains'kyj derzhavnyj ahrarnyj universytet. – Kyiv, 1994. – 51s.
5. Zakon Ukrainy «Pro bukhholders'kyj oblik ta finansovu zvitnist' v Ukraini» vid 16.07. 1999r. №996-14 (zi zminamy ta dopovnenniamy) / Verkhovna Rada Ukrainy. - [Elektronnyj resurs]. – Rezhy dostupu: zakon.rada.gov.ua.
6. Butynets' F.F. Orhanizatsiia bukhholders'koho obliku: Pidruch. dlia stud. spets. "Oblik i audyt" vysch.navch. zakl. / Za red. F. F. Butyntsia. — 3-ie vyd., dop. i pererob. – Zhytomyr: PP "Ruta", 2002. – 592 s.
7. Kinieva T.S. Informatsijno-oblikova systema upravlinnia diial'nistiu sil's'kohospodars'kykh pidpryiemstv // Visnyk NUVHP. Ekonomika: Zb. nauk.prats'. - Vypusk 3 (67)., Rivne, 2014.

Рецензент: Клименюк М.М., д.е.н., професор